

DBSKs etiske anbefalinger for opdræt.

1) Det påhviler enhver, der udvælger en hund til opdræt, at vurdere, om avlsdyret fysisk og mentalt er egnet til opdræt, herunder at tæver ikke indgår i opdræt, før de er fuldt udviklede. Tæver skal minimum være 22 mdr. ved parringer. Hanner skal minimum være 12 mdr. og avlskrav for begge skal være opfyldt.

DBSKs Bemærkninger: Grunden til, at tæven skal være 22 mdr. før parring er, at de fleste tæver på dette tidspunkt er fuldt udvoksede og har haft et par løbetider således, at de også er mentalt modne.

DKKs etiske anbefalinger¹: Ingen hund er perfekt, og man må veje fordele og ulemper op imod hinanden, før man udvælger en hund til avl. Husk at det, de fleste hvalpekøbere ønsker sig, er en fysisk og mentalt sund familiehund, der kan leve længe. Mange mentale egenskaber, som f.eks. nervøsitet, har en høj arvelighed så det er vigtigt at være ærlig og realistisk, når man vurderer temperamentet hos en potentiel avlshund.

En tæve, der både er fysisk og mentalt moden, har det bedste udgangspunkt for at komme godt igennem drægtighed, fødsel og pasning af hvalpekuldet. For begge køn gælder desuden, at det først er muligt at vurdere hundens potentiale som avlshund, når den er voksen.

2) Det er opdrætterens ansvar, at der i opdrættet kun anvendes hunde, der kan parre sig naturligt samt føde og opfostre hvalpe på naturlig vis.

DKKs etiske anbefalinger: Parringer, drægtighed og fødsel er naturlige fysiologiske processer, som gerne skal kunne forløbe uden indgriben. Der kan naturligvis opstå situationer, hvor det er påkrævet at gribe ind for at hjælpe, men det ikke ønskværdigt, at vores hunderacer udvikler sig i en retning, hvor de ikke kan parre sig, føde eller opfostre deres hvalpe selv.

Det kan ofte være svært at vurdere hvad der er årsagen, hvis en hund ikke umiddelbart kan gennemføre en naturlig parring. Fysiske problemer og smerter, såvel som hundens socialisering og adfærdsmæssige udvikling, kan være medvirkende årsager. En hund, der ikke har haft særlig mange erfaringer med det modsatte køn under opvæksten, kan f.eks. have problemer med at udvise normal parringsadfærd.

Hvis en hund viser tegn på smerte ved parring, skal den undersøges af en dyrlæge. Smerterne kan komme fra kønsorganerne, men de kan også komme fra arvelige sygdomme i ryg eller hofter, som f.eks. spondylose eller hofteledsdysplasi. Endelig findes der racer, hvor problemer med nedsat kønsdrift ser ud til dukke op i bestemte linjer. Sådanne hunde ønskes ikke anvendt i avlen, da det kan være genetisk betinget.

Før man evt. overvejer inseminering, kan det være en god idé at søge hjælp hos en erfaren opdrætter, eller hos en dyrlæge med erfaring indenfor reproduktion. I mange tilfælde kan det faktisk lade sig gøre at få hundene til at parre sig med lidt nænsom støtte. Hvis det lykkes, er sandsynligheden for at de kan klare det selv næste gang væsentligt større.

Det er en fordel at være sikker på, at parringstidspunktet er det rigtige, før man griber ind for at hjælpe. Det kan afgøres ved hjælp af en blodprøve og et celleskrab fra hunhundens skede. Står man imidlertid med en hanhund, der ikke viser den mindste vilje/evne til at parre – eller med en tæve, der overhovedet ikke vil lade sig parre på trods af at tidspunktet er korrekt – så er det ikke i overensstemmelse med DKK's etiske anbefalinger at bruge dem i avl.

¹ <https://www.dkk.dk/alle-emner/opdr%C3%A6t/etiske-anbefalinger-til-opdr%C3%A6t>

Beslutningen om hvorvidt der evt. skal laves kejsersnit på en fødende tæve kan også være svær. Mange opdrættere – og dyrlæger – har svært ved at have “is i maven” i den situation, og det kan være forståeligt nok. Ikke desto mindre er der sandsynligvis en del tilfælde af kejsersnit, hvor tæven godt kunne have klaret fødslen selv, ved hjælp af tålmodighed og evt. lidt ve-stimulerende medicin.

Når en fødsel ender med kejsersnit, skal man som ansvarlig opdrætter kraftigt overveje om tæven skal have flere kuld. Hvis årsagen til kejsersnittet er arvelig primær ve-svækkelse – eller hvis det kan tilskrives tævens anatomiske bygning – bør tæven tages ud af avl. Efter kejsersnit nr. 2 bør opdrætskarrieren for den pågældende tæve være definitivt slut – uanset årsagen.

3) Det er opdrætternes og hanhunde ejerens ansvar, at de hunde, der indgår i opdræt, lever op til [racestandarden](#) og ikke har diskvalificerende fejl.

4) En tæve bør maksimalt have 5 kuld i sin levetid og det sidste kuld, inden tæven fylder 8 år. Det er opdrætterens ansvar, at tæven får passende pauser mellem kuldene.

Bemærkninger: Det anbefales, at hvis en tæve har haft to kuld på to på hinanden følgende løbetider, holdes der pause i mindst en løbetid, da tæven har brug for at restituere sig.

DKKs bemærkninger: De tæver, der udvælges til avl, skal have tid til at restituere sig imellem kuldene og leve et godt hundeliv ved siden af deres funktion som avlsdyr. Som udgangspunkt betyder det, at en tæve ikke bør føde mere end ét kuld om året. For tæver, der kommer i løbetid hvert halve år, vil det sige, at kun hver anden løbetid bør udnyttes til parring. En tæve kan undtagelsesvis parres i to på hinanden følgende løbetider, men så skal tæven efterfølgende have en pause.

Når tæven kommer lidt op i årene er det vigtigt at vurdere om hun er i god form, før man trækker et sidste kuld. Mange tæver er stadig i fuld vigør når de er 8 år, men før man parrer en ældre tæve, skal man få lavet et sundhedstjek hos dyrlægen og få en attest på, at tæven er i form til det. Dyrlægeattesten bør ikke være mere end én måned gammel på parringstidspunktet og der findes en attest til formålet under punktet "Er du dyrlæge"

5) Det er opdrætterens og hanhunde ejerens ansvar, at hunde med arvelige defekter ikke anvendes i opdræt. Parringer, der har givet hvalpe med alvorlige defekter, må ikke gentages.

Hvis en hund er DNA testet som bærer af en recessiv sygdom, bør avlspartneren være testet og fundet genetisk fri for den samme sygdom. Det påhviler ejeren af såvel tæve som hanhund, at oplyse om eventuelle DNA test resultater, før der indgås aftale om parring.

DBSKs bemærkninger: Ingen opdrætter ønsker at producere afkom med arvelige defekter. Alligevel sker det ind imellem, for en hund kan godt være bærer af et skjult defektgen, uden selv at være syg. Derfor er det vigtigt, at man som opdrætter holder kontakt til sine hvalpekøbere og beder dem om at melde tilbage, hvis der skulle dukke noget op.

Nogle arvelige sygdomme dukker først op sent i en hunds liv, måske efter den har været brugt i opdræt. Hvis det sker, er det god skik at orientere de mennesker, der har købt afkom efter hunden. På den måde sikrer man, at defekten ikke føres videre til endnu en generation.

DKKs etiske anbefalinger: DNA tests udbydes primært til sygdomme med såkaldt “monogen” nedarvning hvilket vil sige, at sygdommene er forårsaget af en mutation i ét enkelt

gen. Den mest almindelige form for nedarvning af monogene sygdomme er den, der kaldes "autosomal recessiv". Det betyder, at genet for sygdommen ikke sidder på et kønskromosom, og at den variant af genet, der giver anledning til sygdom, er "vigende" (recessiv) i forhold til den normale (dominante) variant af genet.

Hunde har to kopier af alle gener, og for en sygdom med recessiv nedarvning giver det tre mulige kombinationer: 1. To normale kopier af genet ("fri"), 2. En normal kopi og en kopi med den sygdomsfremkaldende mutation ("bærer") samt 3. To kopier af genet, der begge indeholder mutationen ("påvist"/syg).

Bærerne udviser ingen symptomer på sygdom, og langt de fleste syge hvalpe opstår ved, at man uforvarende kommer til at parre to bærere med hinanden. Det kan undgås, hvis man inden parringen har fået foretaget en DNA test, der kan afsløre avlshundenes genetiske sammensætning i forhold til specifikke sygdomme.

Der er ikke noget galt i at bruge en bærer i avl – tværtimod kan det i mange af de antalsmæssigt små racer være nødvendigt. Når man bruger en bærer i avl, skal man blot sørge for, at avlspartneren er fri for den pågældende mutation. Derved undgår man, at der produceres syge hvalpe.

Husk, at du som opdrætter er omfattet af det der hedder den "loyale oplysningspligt", når du bruger en bærer i avl. Det betyder, at du skal videregive oplysningen til såvel avlspartnerens ejer som til hvalpekøberne.

Antallet af sygdomme, som det er muligt at DNA teste for, stiger hele tiden. Langt de fleste tests er dog racespecifikke, og det er vigtigt at undersøge om en given test er relevant, før man bruger den. På DKK's hjemmeside findes en oversigt over de DNA tests, hvor det er muligt at få registreret resultatet på hundeweb. Andre tests kan også godt være relevante, men for de tests, der fremgår af oversigten, har specialklubben bedt DKK om at oprette en rekvisition, og der er udpeget et antal godkendte laboratorier.

6) Parring mellem nærtbeslægtede hunde bør undgås. Parringer tættere end fætter/kusine bør undgås, og der bør tænkes på udavl (hunde, der ikke er nærtbeslægtet).

DBSKs bemærkninger: For at mindske risikoen for at skjulte, recessive (vigende) defektgener bør man bruge mest muligt udavl (hunde som ikke er nærtbeslægtede). Brug gerne hundeweb til at beregne en indavlsgrad over 3 generationer. Indavlsgraden bør ikke være over 6,25 % over 3 generationer svarende til fætter/kusine parring. Brug også gerne [HSIMS](#) til at [sandsynlighedsberegne](#) risikoen for HS (Histiocytic Sarcoma) for hvalpekuldet.

DKKs etiske anbefalinger: Mange af de hunderacer, vi kender i dag, er grundlagt på basis af relativt få individer. Tidligere var det desuden forholdsvis almindeligt, at opdrættere benyttede indavl (parring af nær beslægtede dyr) for at fastholde en bestemt type. I dag ved vi, at der er flere ulemper end fordele forbundet med indavl.

Indavl forøger risikoen for at skjulte, recessive (vigende) defektgener kommer frem i lyset. Det er ikke indavlen der skaber defektgenerne, men hvis to hunde, der bærer det samme defektgen, parres, risikerer man at få syge afkom, hvis de modtager defektgenet i dobbelt dosis (både fra far og mor). Forældredyr der er beslægtede, har væsentlig større risiko for at bære de samme defektgener.

Indavl fører til større ensartethed – og det er på mange måder ønskværdigt. I forhold til sundhed er det imidlertid ikke så godt, hvis alle hunde i en race er mere eller mindre ens – rent genetisk. En vis mængde genetisk variation er nødvendig, for at opretholde en sund population med et effektivt immunforsvar. Den genetiske variation er også en forudsætning for at opnå genetisk fremgang i sit avlsarbejde.

Som tommelfingerregel bør man ikke parre individer der er tættere beslægtet end det, der svarer til slægtskabet mellem fætter og kusine. Afkommet vil i så tilfælde få en indavlskoefficient på 6,25 %. Er du i tvivl om hvor tæt beslægtede dine potentielle avlsdyr er, kan du lave en såkaldt "fiktiv parring" på www.hundeweb.dk.

7) Det er opdrætterens og hanhundeejerens ansvar at sikre, at opdræt, hvor enkelte hunde antalmæssigt dominerer avlen inden for en race, undgås.

DBSKs bemærkninger: Dette anbefales for at undgå matadoravl og derved gøre det vanskeligt for kommende generationer at finde avlspartnere, og at der utilsigtet indføres en arvelig defekt i racen. Grænsen for matadoravl kan ses ved at gå ind på www.hundeweb.dk og vælge din hanhund og derefter fanen "hvalpestatistik".

DKKs etiske anbefalinger: Matadoravl beskriver en situation, hvor en enkelt eller nogle få hanhunde dominerer opdrættet i en race. De ulemper, der er forbundet med matadoravl, minder på mange måder om det, man ser ved indavl. Den genetiske variation falder, og risikoen for fremkomst af nye arvelige sygdomme stiger i de efterfølgende generationer bliver det desuden vanskeligt at undgå indavl, fordi en stor del af racens individer har "Matadorens" navn i deres stambog.

Der findes forskellige tommelfingerregler, der kan benyttes ved vurdering af matadoravl. En af de enkleste regler siger, at ingen hanhund bør blive far til mere end 25 % af det gennemsnitlige årlige antal registrerede hvalpe. DKK beregner det gennemsnitlige antal ud fra de sidste tre års registreringer i en race. I en race der over de sidste 3 år gennemsnitligt har registreret 200 hvalpe om året, bør ingen hanhund altså blive far til mere end 50 hvalpe i hele sin avlsaktive karriere. Grænserne for matadoravl for de enkelte racer kan ses ved at gå ind på en aktuel hund og vælge fanen "hvalpestatistik".

Indavlsgraden skal være så tæt på 0 som muligt – og under alle omstændigheder holdes under det anbefalede maksimum på 6,25 %.

8) Så længe hvalpene er i opdrætterens varetægt, skal denne sikre hvalpene en fysisk og mentalt god opvækst, herunder en god prægning

DKKs etiske anbefalinger: Det er et stort arbejde at opfostre et hvalpekuld. I de 8 uger, hvor hvalpene er i opdrætterens varetægt, sker der en rivende udvikling med hvalpene. Derfor skal de have den korrekte ernæring når mors mælk ikke længere rækker, de skal have ormekur flere gange og de skal eventuelt vaccineres før de flytter hjemmefra.

Men ud over de fysiske behov er det også yderst vigtigt at man som opdrætter tager hånd om hvalpenes mentale udvikling. Hvalpenes prægningsfase starter allerede ved 3 ugers alderen, og de hvalpe, der sendes ud i verden med en solid prægningsmæssig ballast, har alle muligheder for at blive velfungerende hunde i deres nye familier. DKK afholder kurser hvor du kan høre mere om alt det der skal til, for at give netop dit hvalpekuld det bedste udgangspunkt.

9) Opdrætteren skal give hvalpekøberne fyldestgørende oplysninger om forældredyrene og om racens egenskaber og behov.

DBSKs bemærkninger: Det er vigtigt for hvalpen og kommende hvalpekøbere at få forventningsafstemt fremtiden med en Berner Sennen i hjemmet.

Husk, at hvalpesalg er omfattet af købeloven, og at opdrætteren, hvis der er givet urigtige oplysninger og/eller ved visse former for defekter/sygdomme, skal erstatte hvalpen eller delvis betale pengene tilbage.

DKKs etiske anbefalinger: Når man overdrager en hvalp til dens nye ejer, har man det der på lovsprog hedder "loyal oplysningspligt". Det betyder, at man loyalt og fyldestgørende skal lægge alle de oplysninger frem, som vedrører forældre dyrene. Det betyder også, at man skal gøre køberen opmærksom på racens særlige behov for f.eks. pelspleje eller motion.

Hvis en kommende køber ikke er indstillet på at gennemføre den påkrævede pelspleje eller ikke har tid til at aktivere/motionere en krævende race, er det bedre at rådgive personen til at vælge en anden race – eller til at genoverveje om familien overhovedet er parat til at anskaffe sig en hund.

10) Både opdrætter og hanhundeejer bør følge afkommets udvikling til voksne hunde og derudfra løbende vurdere deres opdræt.

DKKs etiske anbefalinger: Den bedste måde at få noget at vide om kvaliteten af sine avlsdyr på, er ved at se på afkommet. Ikke alle købere har lyst til at stille op på udstillinger eller til prøver, men prøv alligevel at finde en lejlighed til at se din hunds afkom som voksne.

Nogle opdrættere arrangerer "hvalpetræf", andre sender fødselsdagskort ud når hvalpene fylder år, og opfordrer køberne til at give en tilbagemelding til opdrætteren. Viser det sig at nogle af hvalpene ikke har udviklet sig som man havde håbet, opstår spørgsmålet selvfølgelig: Skyldes det arv eller miljø?

Er det forældredyrene, der ikke har været gode nok – eller er det den opvækst, køberen har tilbudt hvalpen, der har været mangelfuld? I nogle tilfælde kan der gives et entydigt svar – men i mange tilfælde vil det være en kombination af arv og miljø. Alligevel vil man ofte kunne bruge oplysninger om hvalpenes udvikling til at fange en tendens. Et enkelt uheldigt eksemplar skal ikke nødvendigvis diskvalificere avlshunden – men viser det sig, at en større del af afkommet ikke lever op til forventningerne, bør man nok overveje om hundens avlskarriere skal slutte.

11) Det anbefales, at hunde med AD (albueledsdysplasi) status 1 kun parres med hunde med status 0. Hunde med AD-status 2 og 3 bør ikke indgå i avl (vedtaget på [GF 2012](#)).

DBSKs bemærkninger: Afkom efter forældredyr med AD-status 0 og 1 kan opnå stambog 2 ([DKK Basis plus stambog](#)).

Afkom efter forældredyr med anden AD-status end 0 og 1 kan kun opnå stambog 1 ([DKK Basis stambog](#)).

DKKs etiske anbefalinger: Afkom kan kun stambogsføres, såfremt begge forældre før parring har en officiel AD-status registreret i DKK.

En hund med AD-grad 3 kan undtagelsesvis benyttes i avl, hvis opdrætteren vurderer, at hundens samlede bidrag til racen vil være positivt. Avlspartneren skal i så tilfælde altid være AD fri (grad 0).

12) Det anbefales at hunde med HD (hoftedysplasi) status D og E ikke indgår i opdræt.

DBSKs bemærkninger: Afkom efter forældredyr med HD-status A, B og C kan opnå stambog 2 ([DKK Basis plus stambog](#)).

Afkom efter forældredyr med anden HD-status end A, B og C kan kun opnå stambog 1 ([DKK Basis stambog](#)).

DKKs etiske anbefalinger: Afkom kan kun stambogsføres, såfremt begge forældre før parring har en officiel HD-status registreret i DKK.

En hund med HD-grad D eller E kan undtagelsesvis benyttes i avl, hvis opdrætteren vurderer, at hundens samlede bidrag til racen vil være positivt. Avlspartneren skal i så tilfælde altid være HD fri (grad A eller B).

13) Det anbefales, at begge forældre skal før parring være præmieret på en FCI/DKK anerkendt udstilling med mindst Very Good eller avlsgodkendt på specialklubbens avlsgodkendelsesarrangement eller avlsbeskrives ved en DKK godkendt dommer.

DBSKs bemærkninger: Det er altid godt at få uvildige øjne til at se på din hund. Beskrivelserne/ kritikkerne giver dig et indblik i hundens kvaliteter, stærke og svage sider og derved en viden om hvad du skal søge hos en eventuel avlspartner. Hvalpe og Babyklasser tæller ikke med. Alle FCI/DKK anerkendte indenlandske og udenlandske udstillinger gælder.

14) Gentagne og/eller markante tilsidesættelser af DKK's og DBSK's etiske anbefalinger kan medføre begrænsninger i en hunds avlsret - evt. nedlæggelse af avlsforbud - og/eller disciplinære sanktioner i henhold til DKK's love og stambogsføringsregler.

Revideret den 7. oktober 2020